

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 15 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült

vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 327.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.

TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Szombat, szeptember 11.

Az oroszok új erőkkel védik Galícia szögletét.

— Csapataink előrenyomulása Litvániában. — Visszavert olasz támadás Tolmeinnél. —

Badapest, szeptember 10. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

A Rownotól nyugatra terjedő területen küzdő orosz haderőket a Stubieli szakaszon túl vetettük vissza. Zalosce elől előtörő csapataink az ellenséget Zbaraz irányában szorították vissza. Tarnopolnál az osztrák-magyar és német zászlóaljok több orosz támadást vertek vissza. Szövetségeseink elfoglalták Bucniow falut. A Szereth középső folyásától nyugatra újabb ellenséges erősítések léptek harcba. A harc ott hevesen folyik. A Szereth torkolatától keletre és a besszarábiai határon csend uralkodik. A Litvániában küzdő cs. és kir. csapatok a Jasiolda és Orla széles mocsárterületén teljesen elhaladtak és harok között elérték a Rozanytól délkeletre elterülő vidéket.

Olasz hadszíntér:

Tegnap délután és este az olaszok a tolmeini hídfő ellen több heves támadást intéztek. Mint minden alkalommal, most is súlyos veszteségeik közt vetették vissza őket, amint akadályainkhoz értek. A Doberdo-szakaszon csapataink az ellenség szokásos közeledési kísérleteit minden egyes esetben visszaverték. Az általános helyzet változatlan. Hőter altábornagy, a vezérkari főnök helyettese.

Események a tengeren.

Tegnap az 54. számú torpedónaszádunkat felderítő uton egy ellenséges tengeralattjárónaszád torpedóval megtámadta és orrán megrongálta. A torpedónaszád állomás kikötőjébe visszaérkezett. Flotta-parancsnokság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Tovább nyomulnak a németek a mocsárterületeken.

Berlin, szeptember 10. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Soucheztól északra egy előretolt francia árkot elfoglaltunk és betemetjük. Az árok védői néhány ember kivételével, akiket elfogtunk, szuronyharcban elesetek. Vogezeben közel állásaink előtt Schratzmaulen és Hartmansweilkerkopfon levő árkokat rohammal elfoglaltuk. Két tisztet, százszáz kilenc főnyi legénységet elfogtunk, hat gépfegyvert, egy aknavetőt zsákmányoltunk. Schratzmaulen véresen visszavertünk egy ellentámadást.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

A Friedrichstadtól délkeletre és Wilkorner mellett lefolyt ütközetben osztagaink néhány száz orosz

elfogtak. Egyébként a helyzet a Keleti tenger és a Nyemen melletti Merecz közt lényegében változatlan. Sskidelnél és a Zelwianka szakaszon a harc még folyik. A Pieskinél (Zelwianka mellett) emelkedő magaslatokat elfoglaltuk. A nap folyamán egyezernégyszáz oroszot elfogtunk és 7 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja:

A felső Zelwiankánál és a Rosánától keletre az ellenséges állásokat megtámadtuk és Olszenekát elfoglaltuk.

Mackensen tábornagy hadcsoportja:

Üldöző oszlopaink közelednek a kosowi pályaudvarhoz. (A Kobrin-Milonvidy felé vezető uton.) A Finskei vezető vasutvonal mindkét oldalán elértük a Tulatycse-Orsioce vonalat.

Délkeleti hadszíntér:

A német csapatok oroszokat kivertek Bucniwból. (Serezh mentén Tarnopoltól délre.) Bucniwtól délnyugatra és Tarnopol mellett a heves ellenséges támadásokat visszavertük. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Anafortánál felrobbantott

ellenséges munició.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti: Dardanella-front: E hó 8-án Anaforta szakaszában az Azmak-paktól délre levő ellenséges állások ellen intézett tüzérségi tüzelésünk eredményeképp az ellenséges lövészárkokban munició és bombák robbanását állapítottuk meg. Ari-Burnu szakaszában az ellenség fojtó gázos bombákat dobott, de semmiféle hatást nem tudott elérni. Sedil-Bahr szakaszában csupán gyenge kölcsönös tüzelés. A többi arcvonalon semmi jelentős esemény nem volt.

Németország jegyzéke

az Arabic elsüllyesztéséről.

Berlin. A Wolf-ügynökség jelenti: Gerard amerikai nagykövetség következő jegyzéket nyújtották át a külügyi hivatalban: Augusztus 19-én egy német tengeralattjáró körülbelül 60 tengeri mértföldnyire Kinsale-től délre feltartóztatta a Dunsley angol gőzöst és épen elakarta süllyeszteni egy ágyulövessel, miután a legénység a hajót elhagyta. Ekkor látoit meg tengeralattjáró parancsnoka egy nagyobb gőzöst feléje tartani. Kiderült, hogy ez az Arabic. Miután az ellenséges hajónak sem zászlója, sem semlegességi ismertetőjele nem volt, a parancsnok azt a meggyőződést merítette, hogy a nagy gőzös neki akar rohanni és hogy ebben megelőzze, alámerítette a tengeralattjárót és torpedót lőtt a gőzökre. A körülményekből arra kellett következtetni, hogy az Arabic erőszakos támadást tervezett, hiszen augusztus 14-én, néhány nappal azelőtt a tengeren egy a Royal Mail Steam Sacket Companyhoz tartozó személyszállító gőzös nagyobb távolságból ágyúzta a német tengeralattjárót. Németország a legélénkebben sajnálja, hogy emberélet veszett el, különösen az amerikai polgárok halála miatt sajnálkozik, azonban Németország kártérítési kötelezettségét el nem ismerheti és hajlandó a nézeteltérést a hágai döntőbírótság elé terjeszteni.

Rigát körülzárták a németek.

(Tovább hátrál Kelet felé az orosz hadsereg. — Minsk kiürítése.)

Távirati tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, szeptember 10.

Kopenhágából jelentik: **Riga teljesen be van kerítve.** A német csapatok a várost minden oldalon körülzárták.

Riga tartja fel a németeket.

Rotterdam, szeptember 10. A Morning Post szeptember 10. jelentése: Fontos, hogy az oroszok tartják Rigát, mert az itt kifejtett ellenállás az ellenséges hadműveleteket gátolja és egyszerűsíti az oroszokat abban, hogy más pozíciókból visszavonulhassanak, mielőtt megtámadná a főhadserget Hindenburg seregei. A visszavonulás az utolsó napokban minden nevezetesebb esemény nélkül folyt le. A németek makacsul követik az orosz hadsereget és minden lehető alkalommal koncentrált támadást intéznek ellene. Ugy látszik, hogy az oroszoknak kelet felé való visszavonulását most már rendszeresen és módszeresen hajtják végre.

Páris. A Matin-nek jelentik Pétervárról: A németek kezükben tartják Linder és Friedrichstadt között az egész területet, de még korai lenne azt gondolni, hogy hidat is verhetnek a Dünán és Rigát fenyegetnék. A Duna nagyon gyors folyó és az orosz tüzérség tüze alatt áll. A németek célja az, hogy a grodnói sereget bekerítsék és Slonin—Baranovic irányába előnyomulva, elvágják az összeköttetését északi és déli irányban.

Pétervár már nem főváros.

Bukarest. Az **Universul oroszországi tudósítója** jelenti: Pétervárról a császári házmesteri úrnak Moszkvába költözött. A pétervári és helsingfors-i hadseregszükségleti gyárakat és telepeket az ország belsejébe helyezték át. Miután a cári család is elutazott Pétervárról: a főváros ténylegesen megszűnik a birodalom fővárosa lenni.

A nyugati tartományok elvesztése nem ok a békére.

Pétervár. A Novoje Vramja a cár kéziratáról írva, kifejti, hogy mindenfelé kitűnő benyomást tett, hogy maga a cár vette át a főparancsnokságot. A győzelem órája még messze van ugyan, de senkinek kétségkedhetik abban, hogy a cár végre is győzelemre vezeti seregét. Az ellenség azt hitte, hogy Oroszország nyugati tartományainak megszállásával külön békét csikar ki, de az ellenség csakódott. Oroszország nem köt külön békét.

Az orosz hadvezetőség elpusztította a tüzérség egyharmadát.

Pétervár. Az orosz államtanács ülésén hivatalosan közölte a hadügyminiszter, hogy a hadvezetőség hibái következtében az orosz hadsereg tüzérségének egyharmada megsemmisült.

Minsk polgári kiürítése.

Bukarest, szeptember 10. Az **Universul-nak** jelentik Pétervárról: Minsk kiürítése még hétfőn megkezdődött.

Vilna veszedelme.

Krakó, szeptember 10. A pétervári Kurier jelenti: Vilna város fölött gyakran mutatkoznak német repülők, s az utóbbi időben Zeppelinek is, amelyek bombákat dobtak le. Gyakran megjelennek a légi támadók éjszaka is, mire az egész városban kioltják a világosságot. Vilnában állandóan hallható az ágyúdörgés.

Politikai okokból védik a besszarábiai határt.

Csernovic, szeptember 10. A besszarábiai határfronton a harcok intenzivitása fokozódott. Tegnap egész éjjel folytak a harcok. A tüzérségi- és gépfegyvertűz elhallgató. Heves támadásaink kényszerítették az oroszokat a további visszavonulásra. Megkísérelték onnan, nehéz ágyúkkal csapatunkat a további akcióban megakadályozni, ami azonban nem sikerült. A területet mindenhol megtisztítjuk az ellenségtől, amely rettenetes erőtesztést tesz, hogy itt tartani tudja magát. Ugy látszik, hogy az oroszok a besszarábiai határon inkább politikai, mint stratégiai okokból tartanak ki ilyen szívesen.

Bródy az orosz uralom alatt.

Krakó, szeptember 10. A Viek Novy jelenti, hogy az orosz csapatok gyors menekülése következtében Brody városa aránylag keveset szenvedett. Leégett a pályaudvar, a kazárnya, a nagy gőzmalom és az O-Brody nevű külváros sok háza, egyébként azonban a város sértetlen maradt, sőt a középületek is érintetlenek. Az elhagyott lakásokat kifosztották az oroszok, a kik sok tuszt vittek magukkal a város lakosai közül.

Oroszországból hazatért rokkant hőseink.

(Az első invalidus transport Budapestén.)

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 10.

Otvenkilenc rokkant hős érkezett tegnap Budapestre több hónapos orosz fogságból. Kicsérlett foglyaink a bécsi gyorsvonattal érkeztek a nyugati pályaudvarra, a honnan mentő autók szállították el őket Budára, a Fő-utca 68. szám alatt lévő lasarettbe. Rokkant hőseinket itthon alapos utókurának vetik alá, mert az orosz gyógykezelés, a mint az rajtuk meglátszik, nagyon primitív. A csónka vitézek minden bajuk dacára megőrizték életkedvüket és egyiküket sem győtri a gondolat, mi sors vár rájuk. A tegnap beérkezett invalidusok közt vannak olyanok, a kik a múlt év augusztus havában a lemergi csatában és a kraszniki visszavonulás alkalmával jutottak sebesülten az oroszok kezei közé. Legtöbben közülük a kárpáti téli csatában estek fogságba. Ezek elmondották, hogy a csatatéren sebekből vérezve, zuzott tagokkal heverték és az oroszok még ekkor sem ismertek velük szemben irgalmat. Előbb a pénzüket, értéktárgyaikat rabolták el, majd a bakancsot is lehúzták a lábukról és a köpenyegeiktől is megfosztották őket.

Péter Aladár dr. egyéves önkéntes káplár, aki a háboru kitérése előtt a magyarországi

törvényszéken joggyakornok volt, élményeit, melyek a többi foglyok élményeivel egybehangzóak, így mondotta el:

— A múlt év októberében Turkánál futott orosz fogságba. A 8 fokos hidegben 16 órán át hagyták heverni a front mögött a csapasz földön. Sem egy orvos, sem egyetlen egészségügyi katona nem nézett feléje. Étel-szomjan, összetört tagokkal kellett feküdnie a sáros országúton. Köréje gránátok és srappellek csapkodtak. Az oroszok csak akkor gondoltak már rá, amikor a csata véget ért s a saját sebesültjeiket már felszedték. Ot azonban nem hordágyon vitték, mint az orosz sebesülteket, hanem egy egészségügyi katonával kísértették a nyolc kilométer távolban fekvő kötőhelyre. Törött lábával fájdalmasan vonszolta magát, de még ilyen állapotban sem éreztek vele szemben irgalmat, ütötték, szidalmazták és hátbavarrással kényszerítették gyorsabb járásra. Amikor a kötőhelyre ért, már alig volt eszmélettel. Az orvos megvizsgálta, de sebeseit nem kötözte be, sem lázasillapító szereket nem adott neki. Harminchat óra kopálás után csak egy tányér kenyérlévest és egy kis darab komisz kenyeret kapott. A kötőhelyre teherkocsin több sebesült bajtársával együtt Tarnopolba szállították. Itt a kórházban sebesülése ötödik napján végre megvizsgálták, de egy brutális orvos olyan lelkiismeretlenségrel kezelte, három napig egyáltalán felé se nézett, hogy amikor az ezredorvos elé került, már inficiálódott a sebe és a jobb lábát amputálni kellett.

Seblázás állapotban, geenyesebb sebből Kiewbe, majd Karkowba hurcolták és mindkét helyen ugyanabban a barbár bánásmódban volt része, mint Tarnopolban. A betegszoba ablakai téhrre voltak mázolvva, hogy egyáltalán nem láthattak ki. Helyenként egy-két izben volt szabad sétálni a kórház szűk kis kertjében, ahol csirke és disznó illatozott. Beszélőnk tilos volt egymással és még azt sem engedték meg nekik, hogy leüljenek. Egyetlen kopek nélkül szynlódott, a mikor végre szomorú életébe egy reménysugár villant. A charkowi kórházban egy fiatal asszisztens bukkant fel, aki közvetlen a háboru kitérése előtt a berlini klinikán járt tanulmányuton. A fiatal orosz asszisztens több izben szóba állott vele, érdeklődött háborus élményei után és annyira megkedvelte, hogy lopva még pénzt is csempészett a zsebébe. A derék orvost az ápoló személyzet beárulta és nyolc nap után már menesztették, valószínűleg Szibériába.

Amíg a harctéren jól állottak, durván, kegyetlenül, fenhéjazva bántak velük az oroszok, a májusi offenzívánk óta azonban, ha nem is lelkiismeretesen, de mégis lelkiismeretesebben kezelték a foglyokat.

A moszkvai, nishi-nowgorodi és seretowi kórházakban szomorú és izgalmas napjai voltak sebesültjeinknek. Amikor a németek, osztrákok és magyarok, főleg pedig a zsidóság ellen pogromot rendeztek, a csőceselék tüntető és gyilkoló menete megállott a kórházak előtt és torok szakadtából üvöltötte:

— Halál a német, osztrák és magyar katonákra!

A charkowi kórház parancsnoka brutáliságában annyira ment, hogy a cár születésnapján még az amputált, két mankón bicegő sebesültjeinket is kivonultatta és eldelfeliroztatta maga előtt, miközben éltetőket kellett a cári.

A tegnap haza érkezett csónka hősök a következők: Ocienik Ignác szakaszvezető, Péter Aladár dr. egyéves önkéntes káplár, Galóczi Sándor nageladnai tanító, önkéntes ör-

vezető, Bohola László, Beck Pál, Marcsinán István káplárok, Munteán Adám, Katona Mihály örvezetők és a következő közlegények: Trippon Vince, Glodan László, Kohn Andor, Wladucsiav Konstantin, Alleman János, Gazdag János, Binte Simon, Fabula János, Pálffy Imre, Biczán János, Bulos István, Djuwal István, Bóth Sándor, Benkő István, Euriel Dániel, Chromig Mátyás, Csorba Mátyás, Depolt

János, Eisenbein Adám, Fuszka István, Gyarosa János, Hrabesák András, Kiss Zsigmond, Kovács György, Kovács József, Kovács Lajos, Karcza József, Kamasa Tamás, Majtan Antal, Mähr József, Mihalecz Mihály, Marian László, Mariis Vilmos, Markovics Ede, Mucha Pál, Nyantin Miklós, Prekl András, Schrenkel János, Semann György, Szauer József, Tarnavszki Mihály, Tóth János.

Nikolajevics Miklós száműzetésben.

(A nagyherceg bukásának szenzációs okai. — Oroszország belső válságának gyógyítása.)

— Távirati tudósítás. —

Bécs—Berlin—Pétervár, szeptember 10.

Az orosz főparancsnokságnál bekövetkezett változást az egész világsajtó a legnagyobb érdeklődéssel tárgyalja. Különösen az a probléma izgatja a közvéleményt, hogy a nagyherceg eltávolítása és Oroszország belső krízise között van-e összefüggés? Maga az a tény, hogy a háborús eszme legfőbb zászlóvivőjét sarokba állították, még pedig olyan körülmények között, amelyek egyenesen büntető jellegűek, a pánszláv eszme alkonyát jelenthetik. A nagyherceg eltávolítása az egész orosz nép előtt igazolta ezt a vádat, hogy az ő hadvezetése döntötte válságba Oroszországot. Miklós nagyherceg képviselte a Németország és a monarchia ellen való politikát is, ő volt a Balkánon való politikai mérgekverés nagy mester és ő volt az, aki a francia nacionalista eszmével állandóan viszályt.

A pánszláviztikus mozgalom a Szerbiával való láték és a francia szövetség kiaknázása mindaz, ami ebből a hármastaktikából következett, Miklós nagyherceg személyes eszeleése és bűne. Párisban úgy írtak és beszélték, Miklós nagyhercegről, mint az igazi cárról és általában elismerték, hogy az entente elhatározásait ő irányította. Egy ilyen hatalmas személyiség bukása nemcsak személyi változást jelent, hanem alkalmas arra, hogy az udvarnál, a kormánynál, a dumában és a népnél is alapvető átalakulást kezdeményezzen.

Szenzációs okok a nagyherceg bukása mögött.

Szófia. Itteni politikai körökben azt hiszik, hogy Miklós nagyherceg lemondását eddig még ismeretlen okok idézték elő és hogy szenzációs leleplezések várhatók abból az afférból kifolyólag, amely a cár és a nagyherceg közt volt.

A Kaukázusba utazott a nagyherceg.

Pétervár, szeptember 10. Nikolajevics Miklós nagyherceg a Kaukázusba utazott.

Breszt-Litovszk eleste pecsételte meg a generáliszimusz sorsát.

Berlin. A Vossische Zeitung stockholmi tudósítója a nagyherceg-fővezér távozásáról a következőket jelenti:

A nagyherceg már Breszt-Litovszk elvesztése után maga kérte a cárt, hogy mentse őt fel a főparancsnokságtól, de a cár csak Grodno feladása után terjesztette ezt a kérést a rendkívüli minisztertanács döntése elé. Az a három politikus, aki a jövőben számításba jöhet, Krivosain földmívelésügyi miniszter, Polivanov hadügyminiszter és Rodzianko, a дума elnöke, egymás után és egyértelműen

kijelentette cárnak, hogy a miniszterelnökséget csak azzal a feltétellel venné át, ha a nagyherceg leteszi a főparancsnokságot és a cár maga állandóan a fronton marad. Még egyszer hangsúlyozni kell, hogy a nagyherceg önként, vagy legalább is minden ellenmondás nélkül távozott.

A franciák kedvencük bukásáról.

Páris, szeptember 10. A sajtó nem kommentálja Nikolajevics nagyherceg elmozdítását és efelett oly módon siklik el, hogy a főparancsnokságnak a cár által történt átvételét hosszasan fejtegeti. Kifejtik a lapok, hogy eltekintve a stratégiai természetű következményektől, a cárnak a hadseregben való jelentése minden katonát új lelkesedéssel fog eltölteni Oroszország szent ügye iránt. Mély, szimbolikus jelentősége van annak, hogy a birodalom atyja abban a pillanatban, amikor a németek Oroszország szent földjét megszentelteleníteni készülnek, maga áll a hadsereg élére, hogy a betolakodót ismét kiűzze.

A cári család a krimi félszigeten.

Kopenhága, szeptember 10. A pétervári távirati ügynökség jelenti hivatalosan, hogy a cári család egészségi okokból Krimbe utazik.

Sassanow is bukott ember.

Stockholm. Sassanow orosz külügyminiszter bukása szintén csak napok kérdése. A békepárt, amely teljesen el volt nyomva, kezd fellélegzeni.

A hadiszerencse fordulását várják a cár fővezérségétől.

London. Nikolajevics nagyherceg elmozdításának híre Londonba egészen váratlanul érkezett. A lapok kommentárjai tanácstalanul állanak a megtörtént ténynel szemben. A Morningpost azt mondja, hogy Oroszország valószínűleg túl van a legsúlyosabb helyzeten és a cár megérkezése valószínűleg egybeesik a hadiszerencse megfordulásával.

Polivanow lesz a miniszterelnök.

London. A Timesnek jelenti Pétervárról: Polivanow hadügyminiszternek miniszterelnökké való kinevezése küszöbön van.

Betiltott orosz munkáslap.

Kopenhága. A Politiken jelenti: Pétervár egyetlen munkáslapját, az Utrót betiltották. A lapot nemrég alapították és mindössze csak két száma jelent meg, a harmadikat a nyomdában letoglalták.

Sürgetik az aradi malmok a gabonavásárlási engedélyt.

(Bajok a minisztérium késedelmezése miatt a liszt ellátásnál. — Novemberig tartják tenni a piaci élelmiszer sátrat.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10.

Zárt ülésének sorozatát folytatta ma Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével a közlelmiszeri bizottság, amely kénytelen volt konstatálni, hogy noha most a nyilvánosság teljesen ki van zárva és a sajtó nem „árthat” azoknak a messzeható gondolatoknak és terveknek, amelyek az aradiak fizekésébe az olcsó húst, szaltára az olcsó kenyeret varázsolják, mégis csak tura helyzetek adódnak a közlelmiszeres terén. Nem a nyilvánosság az oka például annak, hogy az aradi malmok, amelyek a lisztellátásra vállalkoztak, azzal a sürgős kérelemmel fordultak a városhoz, tegyen valamit, mert különben nem lesz miből lisztet őrlöni Aradon.

A malmok, mint ismeretes, azzal a feltétellel vállalták a lisztellátást, ha a város megszerzi részükre a gabonavásárlási engedélyt, még pedig Arad-, Csanád- és Temesmegyék területére. Ma arról értesítették a tanácsot, hogyha egy-kettőre nem lesz itt a vásárlási engedély, akkor hoppon maradnak, mert oly rohamot intéznek a gabonakereskedők éppen e három termelő terület ellen, hogy mire ők vásárolhatnának, már csak hire lesz a búzának. Ha a város nem tudja kieszközölni a miniszternél, hogy azonnal intézze el a hozzá feltérjesztett vásárlási jog kérelmét, akkor lekésnek és ez egészen más helyzetet teremtene, mint amilyenre ők számítottak, amikor ajánlatukat megtették. Csak hogy egy példával illusztráljuk a helyzetet, meg kell említeni, hogy a mezőhegyesi uradalom már értesítette a várost, a búzáját eladta és mindössze husz vagon az, amit Arad részére rezerválhat.

Furábbá teszi azonban a helyzetet az, hogy a belügyminiszter éppen ma írt le a városhoz és kéri, ne sürgesse a vásárlási engedélyt kérő feltérjesztésének elintézését, mert ugyis el fogják intézni, ha majd sor kerül rá. Ezt minden törvényhatóságnak megíratta a minisztérium, akit úgy látszik, nehéz kiközköztetni a megszokott kerékvágásból.

Ez a leirat annál hűvösebben hatott a városházán, mert hát már néhány hete fent van a minisztériumban egy kérelem nyolcvan vagon gabona vásárlási jogára amelylyel az Aradról kicélt hetvenkét vagon lisztet kellene pótolni és még ezt sem intézték el odaönt.

Mint hogy ezekért a bajokért nem lehet a sajtót okolni, hiszen titokban tartják és így nem is volt módja, hogy a szavát hallassa, a közlelmiszeri bizottság egyszerűen tudomásul vette a malmok bejelentését. Megkéri Varjassy Lajos polgármestert, hogy telefonáljon a belügyminiszternek és kérdezze meg, miért hozzák ilyen súlyos helyzetbe a várost. Ha pedig ilyen uton nem lehetne azonnal elintéztetni a mindennél sürgősebb és fontosabb ügyet, akkor arra kéri a polgármestert, hogy utazzék fel Budapestre és személyes közbenjárásával igyekezzék gyors döntést provokálni.

A liszt eladás kérdésével nem foglalkozhatott érdemben a bizottság, mert a várt miniszteri rendelet még nem érkezett meg. Mint hogy a törvényhatóság intenciója az, hogy vala-

mennyi lisztkereskedő részt vegyen az árusításban, megkeresik a kereskedelmi és iparkamarát, hogy küldje meg a lisztkereskedők névjegyzékét.

A pisoi élelmiszer-árusítás sokat pertraktált ügye jórészt úgy oldódik meg, ahogy azt a közönség óhajtja. Az ülésen megjelent Green Nándor főkapitány megismételte azt a kijelentését, hogy a rendőrtisztviselők hivatalos teendőik mellett nem tudják ellátni az árusítást. A bizottság kérelmére azonban e hónap végéig a rendőrség vezeti az üzletet és minthogy októberben túl a zöldség-árusítás megszűnik, a bődét csak az említett hónapban tartja nyitva a város és vezetését a közölközési üzletre bizza. Legalább majd elvállik, hogy melyik módszer jobb és olcsóbb.

Minthogy a közönség a kristálycukrot nem akarja vásárolni, a tanács úgy akar határozni, hogy két vagon cukrot lerendel. A bizottság helyesli ezt az intézkedést.

Német győzelem az Argonne-okban.

(Váratlan támadás a nyugati harctéren. — Eicsapott francia tábornokok.)

Lábrai támadás.

Berlin, szeptember 10.

Az Argonneokban aratott tegnapi német győzelemről a Berliner Tageblattnak ezen a harctéren levő haditudósítója, Kellermann Bernhard a következőket jelenti:

Arról volt szó, hogy az ellenségnek arcvonalunkba ivszerűen kiugró állását be kell nyomni. A támadást reggel nyolc órakor kezdték. Pokoli tüzelést indítottunk az ellenséges árkok ellen. A tüzelés tizenegy óráig tartott. Ezután csapataink Nedza tábornok vezetésével halálmegevetéssel az ellenségre rohantak. Féltenkéntőkor érkeztek a főhadiszállásra az első győzelmi jelentések. Dacára a makacs ellenállásnak, az ellenséget mindenütt visszavetítettük. Tizenkét óra után az említett vonalat már katonáink túlhaladták. A foglyok és a zsákmányolt gépfegyverek száma óráról-órára nő. Veszteségeink nagyon csekélyek.

Nem az egész keleti francia frontot törték át.

Genf, szeptember 10. A főhadiszállásra való visszatérkezéskor Joffre azonnali az argonnei szakasz helyzete iránt érdeklődött. Humbert parancsnoknak a jelentése nem nagyon elégitette ki. Humbert tábornok, noha a német előkészítő akció már napok óta felkeltette figyelmét, mégsem tudta megakadályozni, hogy tegnap a kora reggeli órákban az elfrető német gyalogság tüzéségi előkészítés után el ne foglalja egyikét azoknak a legerősebb erődítéseknek, amelyeket a franciák a keleti Argonneokban készítettek. Humbert minden kísérlete sikertelen maradt. Humbert jelentésében, amelyet Joffrenak tett, csupán erre a vigasztaló mondatra szorítkozott: A németeknek mégsem sikerült egész keleti frontunkat áttörni.

Hat francia tábornokot eicsapják.

Zürich. Párisból jelentik hivatalosan, hogy a vogézi francia hadsereg hat tábornokát nyugdíjazták.

Anglia lázasan gyártja a municiót.

London. Lloyd Georg az angol szakszervezeti kongresszuson felszólította a munkásokat, hogy a szakszervezeti szabályzatokat ejtsék el és

ez által gyorsítsák a municiógyártást, ami által a termelést kétszáz százalékkal lehetne emelni. Eddig tizenhat nemzeti arzenál dolgozik, tizenegy van épülőben. Kétszáz ezer kiképzett munkásra volna még szükség.

A Zeppelinek London szíve fölött.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti: A német tengerészeti léghajóknak szeptember 8-án Londonra irányuló támadásánál különösen a Holborn-viadukt körüli városrészek szenvedtek. A léghajókról történő megfigyelésnek a viszonyok kedveztek és határozottan megállapították, hogy számos nagyméretű házbeomlás és hatalmas tüzeset járt a támadás nyomában. Norwichnál a város délnyugati részében négy ipartelep erősen bombáztak és több hosszantartó robbanást, égést figyeltek meg. Middlesst a Red-Star vasut mellett szintén bombázták és a bombázás jó

eredményét állapították meg. A hivatalos angol jelentés elhallgatja a német támadás hatását, csak az emberáldozatok önkényesen megszabott számát jelenti.

Angol jelentés a Zeppelin-támadásról.

London. A tegnapi léghajó-támadáshoz pótlólag a következőket jelentik hivatalosan: A tegnapi Zeppelin-támadásnál husz ember meghalt, tizenegy súlyosan és hetvenkettő könnyebben megsebesült. Ezek közül egy halott és három sebesült katona.

Egy héten tíz hajó.

Berlin. A hivatalos jelentések szerint szeptember első hetében a németek tíz hajót süllyesztettek el.

Mindenütt német buvárhajók vannak.

Basel, szeptember 10. Párisi jelentés szerint az a tény, hogy német buvárhajók most már a francia hajózási vonalak területén is cirkálnak, tengerészeti körökre erős hatást tett. Eddig a német buvárhajók csak Quessant szigetig jutottak, most azonban az Atlanti-Oceánon a gironde torkolatáig is elkerülnek, a hol már három gőzöst el is süllyesztettek.

A Viribus Unitis tisztje Aradon.

(Részletek az olasz városok bombázásáról.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10.

Tegnap Aradra érkezett Polából A—y tartalékos tengerész tiszt, egy régi, ismert aradi család tagja, aki a háboru kezdete óta teljesít szolgálatot a tengerésznél. Néhány hónappal ezelőtt a Viribus Unitis nevű drednautunkra osztották be ezen a nagy csatahajónkon A—y már számos operációban vett részt. Az aradi tengerésztiszt a következő érdekes kijelentéseket tette aradi ismerősei előtt a tengeri eseményekről:

— Az a benyomásunk, hogy az olasz tengerészek gyáva emberek, amint hogy a gyalogságuk egy részéről is ugyanez megfigyeléseik vannak katonáinknak. Az olasz csatahajók ugyanis csak ritkán merészkednek ki a nyílt tengerre, csak akkor, ha a közelben nem látják az ellenséges flottát, vagy annak egységeit. A hivatalos jelentés már megemlékezett arról, hogy az olasz tengerparti városok közül Anconát, Velencét és Riminit hatásosan ágyúztuk. A támadó hajóhad hat hajóból állott: négy drednautból és két cirkálóból. Közöttük volt a Viribus Unitis is, amelyen tudvalevőleg tizenkét darab harminc és feles müködik. Amikor egységeinket parancsnokunk meg-

felelően elhelyezte, kezdetét vette az olasz part bombázása. Mi azt reméltük, hogy ellenségeink hamarosan nagy tüzeléssel skarnak bennünket elriasztani. Azonban hiába vártuk az olasz tengerészeket, mert azok nem akartak mutatkozni. Mi aztán teljes biztonsággal dolgoztunk és előbb a vasuti indóházakat, pályateszteket vettük célba, majd a hajó dokkokat és a katonai épületeket lövöldöztük igen hatásosan. Hosszu ideig tartott operációnk s mondhatom, hogy meglehettünk elégedve az eredménnyel. Aztán eltávoztunk és sértetlenül kerültünk kikötőnkbe. Az egész idő alatt abszolút lehetetlen volt ellenséges hajókat fölfedezni.

— Hogy milyen gyáva az olasz tengerészet, azt legjobban igazolja ama tény, hogy mi igen sűrűn indulunk el ugynevezett provokáló utra. Szeretnénk a biztos kikötőkből kicsalni ellenségeinket, ők azonban nem engedik magukat zavartatni a pihenőjükben és mi teljes nyugalommal végezhajjuk tündető, vagy támadó sétáinkat a nyílt tengeren, vagy az olasz partok mentén. Hajónk a Viribus Unitis számos akcióban vett már részt, anélkül, hogy a legesekélyebb bántódás érte volna.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ A hat év előtti bűn. Az aradi kir. törvényszék, mint esküdtbiróság ma folytatta Demb György és társai bűnügyének tárgyalását. Dembet, feleségét és sógorát, mint azt megirtuk, azzal vádolja az ügyész, hogy Demb vejét, Serán Pávelt meggyilkolták, felakasztották. Ma a tanúk kihallgatása folyt le. A kihallgatott községi bíróségi és a csendőrök bevallották, hogy Demb és társai előbb négy napig voltak csendőri őrizet alatt, s csak azután vállalták megukra a bünt. Csillag Ignác dr. körorvos volt az, aki Serán Pável hulláját megvizsgálta. Véleménye szerint Serán öngyilkosságot követett el, amit igazol, hogy a nyakon csak egy barázda volt, ami pedig öngyilkosság-

nál jellegzetes. Kihallgatták még a vádlottból tanuvá előlépett Demb Szótiát, aki tegnapi vallomását ismételte meg. A védők ellenezték a tanu megeskötését, amely felett a törvényszék csak később határoz.

Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az írásbéli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háboruból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapra jelezzék, hogy az összeget milyen céliből küldötték.

A „doktor ur“ bűnügyben nyomoz.

(Két asszony csendőrkezen. — Hat napig tartó kínzás. — „Beismerés“ nádpálca alatt.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10.

Nem tudom: azok közül, akik ezt a rémes történetet átfutják, hányan olvasták a monarchia vörös könyvét a bukoviiai kozák kegyetlenségekről, vagy a német külügyminiszterium fehér könyvét a Kelet-Poroszországot feldúló orosz hordák szörnyű tetteiről. Ott olvashattunk asztalraszegezett, keresztrefeszített, félholtra vert, raffinált kegyetlenséggel megkínzott ártatlan nőkről, hajuknál fogva felakasztott szerencsétlenekről és más, hasonló rémségekről.

Amikor ma délután az Aradi Közlöny szerkesztőségében megjelent két sápadt arcú, minden izében remegő paraszti ruházatu, fejkendő nő és eltorzult vonásokkal, a minden rejtettségben keresztülmentek fásult nemtörődömségével bontják föl testükön a pruszlikot, oszuszatják le valukról az inget, hogy szörnyű sebeket tárjanak elő: önkéntelenül az a kérdés támadt a kékes-feketére, barnuló-vörösre szinesedett, megtiport asszonyi testek láttára:

— Milyen megvadult kozák vágott végig, milyen barbár orosz horda csapott le ezekre a vállakra, karokra, hátskra, mellekre?!

(Véresre vert nők.)

Özvegy Papp Mihályné 35 éves újmiklakai asszony és Plav Florica 17 éves magyarádi román leány kevés kérdezőskedésre beszámoltak arról, hogy sebeiket nem hadiszíntéren, brüális ellenség kezétől kapták. Papp Mihályné karja könyökötől vállig olyan, mint a szívárvány: csupa kék, zöld, lila, vörös, szürke folt. Vállán, le háta közepéig, le egészen a csuklójáig, tenyéryi veralátatások, véresomok, daganatok. Kezében nagy csomó haját szorongat. A hai papirosba van csomagolva, de két nap előtt még Pappné tején volt, jól becsületesen odanőve, mint a többi haj. Azonban kitepték. Plav Florica hatalmas, izmos, gránátostermétű szőke lány. Aléle felüsi szépség. Nem restelkedik leengedni az ingvállát, hogy meg mutassa a hátán még valóságos látongó két tenyéryi sebeket, a karját végiggyűrűző szines toltokat, az aludt vértől, sebektől duzzadt és egészen fekete lábait. Miért restelkedne? Hat nap alatt szinte naponta letéptek a testéről minden ruhát, hogy végigverhesék, végig gyötörhessék. Ezek a rettenő, látásukkal is megborzongató sebek beszélnek, tanuskodnak a két nő szavai mellett.

Papp Mihályné ezeket mondja el:

— Újmiklakán a Fő-utca 14. számú házba szeptember 1. és 2. közti éjjel betörték. A házról távollevő háztulajdonosok lakásából vittek el a betörők ágyneműt, ruhaféléket. En abban a házban lakom. Régebben házimunkával foglalkoztam, mostanában pedig a kisszentmiklói barakkok körül gyümölcsöt árulok a katonáknak. Másodikán reggel, a mikor a betörést feltedezték, a községi rendőr behívott a község házára, a hol kikérdeztek és hazaengedtek. Ugyanaznap délután öt órakor egy csendőr és egy katona (nyilván a csendőrszolgálatra beosztott néptelkeket gondolja az asszony) jelent meg a községben, hogy nyomozzon a betörés ügyében. Bevitték a község házára, a hol a jegyző előtt vallattak és azt kérdezték: én követtem-e el a betörést. A mikor tagadtam, átvittek Omiklakára, azt hiszem a csendőrszo-

bára. Idehozták Plav Floricát is, a ki rokonom és azért jött be Magyarádról, hogy katonatestvérétől és ismerőseitől elbucszon. Itt aztán megkezdtek a vallatásunkat. A csendőr ránkkiáltott:

— Bevalljátok rögtön, hogy ti loptátok el a holmit?

Nem vallhattam be, a mit nem tettem. Erre leültettek egy székre és a csendőr többször a hasamba rugott. A katona segített neki, arcomba ütött, majd ketten összekötötték a kezemet, lehúzták a ruháimat és a csendőr nádpálccával addig vert, a mig vér folyt a testemből. Közben újból-újra kérdezték:

— Vallasz-e már? Beismered-e már?

(Kikötés a szoba mennyezetén.)

Nemmel feleltem és jajgatva könyörögtem, hogy ne bántsanak. A csendőr azonban nem irgalmazott. A szoba feijzetéről valami csigán át kötelet erőszattal le, kezemet és lábamat egy guzba kötötték és igy föltettek egy székre a kötél alá. A csendőr azután a lehontott hajamat összecsavarta és a hajamnál, meg a guzba kötött kezem-lábamnál fogva felkötötték és felhúzták a mennyezetről lecsüggő kötéllal. A mikor igy a magasba lógtam, reámkkiáltottak:

— Most vallasz-e már?

Ötven tájéalmim voltak, hogy elájultam és csak akkor tértem magamhoz, amikor már eleresztettek és a katona — aranyfogu ember, akit a rendőr doktor urnak szólított — valami orvosságot adott — ugy mondták, hogy aszpirint. Ugyanugy kineztek meg Plav Floricát is.

Az éjszakát ott töltöttük, azután másnap átvittek Kisszentmiklóásra, hogy ott szembe-sítsenek Pasku Szida nevű asszonnyal, akinek állítólag eladtam a betörésből származó ágyneműt. A szembe-sítésnél az derült ki, hogy én hónapok előtt adtam el ágyneműt és abban a károsult miklakai asszony nem ismert a maga holmijára. De azért a csendőr és a katona tovább vallatták Kisszentmiklóson is. Meztelenre kellett levotkóznunk és igy a falhoz állítottak. Azután azt parancsolta a csendőr, hogy három ujjal, kinyújtott karral támaszkodjak a falhoz. Amikor igy megálltam, nádpálccával addig ütötte a kifeszített lábaimat, amig elöntött a vér. Amikor már rettentően össze voltam kinezve, bevallottam mindent, amit csak akartak. A csendőr azt kérdezte, hogy ugy-e Aradon adtuk el a lopott holmit. Rá-hagytuk, hogy igen. Erre hétfőn este behoztak Aradra, hogy itt kinyomozzák: kinek adtuk el a holmit. Amikor itt a rendőrségi fogdába zártak le, megmondtam az egyik rendőrnek, hogy orvos elé kívánkozom, mert csupa seb a testem.

(Az aranyfogu doktor ur.)

A csendőrök megtudták ezt és pálinkát hoztak be nekünk, hogy azzal borogassuk sebeinket, majd elmúlnak. A katona csendőr, az aranyfogu doktor azonban nagyon haragos volt, bejött a fogdába és reánk kiáltott:

— Orvosi vizit kell nektek kutyák? Mi?

Azzal megragadta a hajamat és Plav Floricát is és összeütötte a fejünket, nekem pedig ököllel az arcomba vert, hogy két fogam

is meglazult. Kibátni kezdtem, hogy kiesik a fogam, amire a „doktor ur“ igy felelt:

— Kiesik a fogad disznó! Gyere hozzá-m, majd ötven perocenttel olosóbban helyreillesztem!

Ezt hallotta a fogdában koldulásért három napot ülő Papp Jánosné is.

Ugyanaznap délután a csendőrök levittek a városházán levő mosókonyhába, ott levetkötöttek, hideg vízzel teletöltött teknőbe kényserítették és ök loosolták vízzel a hátunkat, hogy a sebek, daganatok elmúljának. A mikor végre átkisértek az ügyességre, azonnal jelentkeztem, hogy orvosi vizsgálatra akarok menni. Tegnap kihallgatott a vizsgáló bíró ur, akinek elmondtam, hogy a csendőrök vertek, azért vállaltam magamra mindent, pedig nem vagyok bűnös a lopásban. A vizsgálóbíró ur azután szabadon is engedett és jegyzőkönyvbe írta azt is, amit a törvényszéki orvos ur a testemen megállapított.

A csendőrt nem ismerem, de ugy halottam, hogy Sándornak szólították, az pedig, akin katona ruha volt és doktor urnak címezték, Aradon fogorvos (?)

Kevés változtatással ugyanigy számol be a szeptember 2-től szeptember 9-ig történetéről Plav Florica is. Őt is irgalmatlanul elverték a csendőrök. Először csak a ruháit hártották félre az utból és a csendőr nádpálccával verte véresre a testét. Azután felhúzták a csigás kötéltre hajánál fogva, de erős, izmos teremtés: nem áult el, még azt is elviselte, hogy összekötözték talpát verték nádpálccával. Másnap már egészen meztelenre vetkötöztette a csendőr és ugy pálcázta véresre, azonfelül pedig puskatussal is belevágott a hátába. Kínjában végül ő is azt vallotta, amit a csendőr kívánt.

Mind a két nő kiszabadulása után Nagy Sándor drt bizta meg, hogy ügyükben tegye meg a szükséges lépéseket.

(A törvényszéki orvos láttele a kínzásokról.)

O'y hátborzongató ez az elbeszélés, hogy látni kell a sebeket, hallani a megkínzottak szavát, hogy hiyünk abban, hogy ilyesmi lehetséges. Pedig lehetséges. Auszterweil László dr. törvényszéki orvos, aki a vizsgálóbírószágon megvizsgálta a szerencsétlen teremtéseket, ezeket mondta az Aradi Közlöny munkatársának:

— Szőlősy Jenő dr. vizsgálóbíró rendeletére megvizgáltam tegnap két nőt — Pappné és Plav Floricát — akik azt panaszták, hogy csendőrök bántalmazták őket. Megállapítottam, hogy mindkettőjük karján, hátán és testük egyéb részlein kék foltok, zuzódások vannak, amelyek frissek, néhány naposak és ütéstől, vagy ütődéstől, de valószínűleg ütéstől származtak. Hogy milyen eszközzel történtek az ütések, nem állapíthattam meg. Orvosi vizsgálatom eredményéről a vizsgálóbíró ur rendeletére látteleletet mondtam jegyzőkönyvben.

Baszler János csendőrszázados az aradi csendőrszárny parancsnoka, akit ez ügyben szintén megkérdeztünk, a következőket mondta:

— Tudomásom van arról, hogy Újmiklakán történt betörés ügyében nyomozás folyt és két nőt gyanúsítottak. Az ügyben tudtommal Tokai nevű csendőraliszt járt el, akivel együtt Wollmann Emil csendőri szolgálatra beosztott néptelkező szakaszvezető működött. A csendőrök eljárása ellen eddig hozzám nem érkezett panasz, vagy feljelentés. Mindenesetre vizsgálatot fogok indítani az ügyben.

Eddig van. A beszerzett nyilatkozatokhoz nincs hozzátenni valónk. Legfeljebb egy kérdésünk lehet: ma, amikor annyi alkalom nyílik a harctereken kimutatni a bátorságot, a vak dühöt, az indulatok minden fokozatát, miért éri be esendőri szolgálattal, miért pazarolja pár koronás lopással gyanúsított nőkre erejét az aranyfogu „doktor ur”?

Vaskereszttel

és vaskoronarenddel kitüntetett tüzérkapitány.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10.

A szövetséges német és osztrák-magyar seregek minden tisztje, minden közkatonája hős. Akik átérték a több mint esztendeje dúló szörnyű háboru minden kínját, szenvedését, akik soha nem ingó karral, acélos bátorsággal minden percben szemébe néznek a halálnak, megérdemelnék mindannyian, hogy kitüntetés díszítse mellüket. Szent áhitattal, osodálattal tekintünk rájuk és különösképen a hősök hőseire, a kiválasztottakra, akiknek harctéri működését méltányolták a hadak vezetői is és kitüntetésekkel jutalmazták meg érdemeiket. Sokan vannak a szövetséges seregekben kitüntetett katonatisztek, de kevés van olyan, akinek annyi kitüntetése volna, mint Klemann István tüzérkapitánynak, akinek érdemeikkel dusan teleaggatott mellét ma Aradon bárculták meg az emberek. A fiatal tüzérkapitány, aki mint sebesült, szabadságának utolsó napját töltötte ma Aradon, még főhadnagy korában kapta meg a harmadosztályú vaskoronarendet, amely pedig tudvalevőleg csak magasrangú katonatiszteknek jár ki különös érdemükért. A vaskoronarenden kívül a német vaskereszt, és két *signum laudis* díszíti a hős kapitányt, aki orozifalvai származású ember. Ujdon rokonai is vannak.

Az Aradi Közlöny munkatársának alkalma volt beszélgetést folytatni Klemann kapitánnyal, aki katonás szerénységgel, szinte pirulva mondotta el néhány szóban kitüntetései történetét.

— Csak nemrég lettem kapitány — mondotta. — Kitüntéseimet még tavaly kaptam, főhadnagy koromban. A harmadosztályú vaskoronarenddel azért jutalmazták meg, mert egy fontos orosz támaszpontot hatszáz lépésről ésszelőtünk. Mindenféleképpen megerősített támaszpontból éjszaka minket akartak meglepni az oroszok, de még szándékuk keresztülvitele előtt sikerült őket kilőni onnan. Két ágyúval felmentünk a gyalogsági rajvonalba, a támaszpontot másként nem lehetett elérni és így, hatszáz lépés távolságról, teljesen nyitott állásból összes löttük a támaszpontot, amelynek elpusztítása megkönnyítette a további hadműveleteket.

A vaskeresztet azért kaptam, mert egy alkalommal a németek visszavonulását fedeztük, igen önfeláldozó módon. Két ellenséges üteg lőtt ránk, s mi aránylag kevés veszteséggel kitarítottunk, amíg csak lőszerünk volt és teljesen biztosítottuk a németek visszavonulását.

— A két *signum laudis* közül az első még béke idejéből származik. A lugosi árvizkor kaptam életmentésért, a másodikat a háboru alatt kifejtett összműködésemért.

A tüzérkapitány, akinek gyönyörű kitüntetései általános feltűnést keltettek Aradon, holnapután már visszautazik a frontra.

Milyen az élet a montenegrói határon?

(Egy aradi főhadnagy levele. — Az ellenség is élteti Ferenc Józsefet. — Düh az olaszok ellen. — Négy korona zsold egy évre.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 10

Ritkán hallani most valamit a montenegrói határon történő eseményekről. Csönd van-e, vagy pedig folyik-e a lappangó ellenségeskedés, erről már régen nem hallottunk megbízható híreket. Amióta szegény Juhász István aradi tartalékos hadnagy elesett a orngorock fegyveréstől, semmi pozitív újság se jutott el hozzánk a Drina partjáról.

Egy aradi főhadnagy, aki már több mint egy esztendeje odalent állomásozik és számos támadásban vett részt, szeptember 5-iki kelettel a következő érdekes részleteket írja aradi barátjának:

— A viszony a Drina tulsó partján lévő montenegróikkal elég jó, már majdnem egy esztendeje, hogy farkas szemé nézünk egymással. Ez az ismeretség — par distanco — lassankint barátsággá olvad. Királyunk születés napján, augusztus 18-án ünnepséget rendeztünk és ők is velünk éljeneztek, zsvióztak.

— Zsvió Franjő Josip! De ilyeneket is kiabálnak a montenegróik:

— Mit poshadsz ott svába, miért nem mentek inkább az olaszok ellen, mi nem akarunk már titeket bántani!

Az ilyen őszinte nyilatkozatokon kívül egyébként egészen „gyilkos” a barátság. Ennek érdekes példája a következő: A Drinaparti városok közül az egyik az 5 kezükben van, mert a parton túl fekszik, egy másik pe-

dig a mi kezünkben van, mert a folyó innenső oldalán van. Az innenső partot mi tartjuk megszállva, a tulsót ők. E két város élete egy év alatt áthelyesődött nappalról éjjelre. Nappal egyik városban sem mutatkozik élő lélek, mert különben az ellenkező oldalról küldött puska-golyók söprik végig az utcákat. Így aztán mindkét helység nappal alszik s éjszaka él.

— A napokban elfogtunk egy montenegrói tüzért, aki török nőnek öltözködve átjárt a Drinán sűrűn lefátyolozva, úgy, ahogy az itteni török asszonyok járnak. Ettől a tüzértől tudjuk, hogy a montenegróik már torkig vannak a háboruval; nincs kenyérük és kenyér nélkül csak húst esznek, amitől persze már valamennyien oszmört kaptak. A szegénység igen nagy. Ez a tüzér például egy esztendő alatt összesen 4 korona zsoldot kapott. Azt mondta, hogy már a múlt télen is sokat szenvedtek és remegve gondolnak a következő télre; ha a szerbek nem küldenek nekik több élelmet és ruhaneműt, tönkre megy nemcsak a polgári lakosság, hanem a montenegrói hadsereg is. Az olaszok ellen Albánia miatt nagy az elkeseredés, s őket okolják azért is, hogy még mindig nem ért véget a háboru. A harctéri eseményekről jól vannak informálva, de nem tudják elhinni, hogy a nagy orosz kolosszus hátrálni kénytelen. Azt hiszik, hogy taktikából teszi ezt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az aradi társulat Békéscsabán. Néhány napja, hogy az aradi színészek megkezdették előadásukat a Békéscsabai Városi Színházban. Szereplésük rövidre van szabva, mert hódmezővásárhelyi nyári szezonjuk olyan fényes anyagi és erkölcsi eredményekkel járt, hogy a közönség óhajára meg kellett hozszababítaniok szereplésüket. Ilyen eredményeket már évek óta nem értek el; jele annak, hogy a társulat új összeállítás tetezett a közönségnek. Mindenesetre biztató jelenség ez az aradi téli szezonra. A sikerben nagy része volt az új szubrett primadonna, Horváth Mici művészetének, kinek fellépéseit a legteljesebb siker kísérte, estéről-estére ünnepelték, egy csapásra kedvencevé lett a közönségnek. Itt említhetjük meg, hogy a napokban új tagul szerződötték Várady Margitot, a temesvári színház koloratur énekesnőjét. Ezzel a koloratur énekesnői kérdés is megoldást nyert.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek Müttermüller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* Egy hétig a trónörökös pár kíséretében. (Aktuálítás az Urániában.) Az a meleg szeretet és az a páratlan magyar királyhűség, mely a trónörökös pár budapesti látogatása alkalmával az egész országot, lábba hozta: arra inítotha a hivatalos fogadó bizottságot, hogy a Fenséges Ur budapesti tartózkodását filmen örökítették meg. A színháznak jutott osztályrésze az a szerencse, hogy ezt az örökké nagybecsű filmet közönségének bemutatthassa. Az 1000 méternél hosszabb aktuálításban a megérkezés percétől az elutazásig minden jelenet meg van örökítve. Látjuk a Fenséges Urat és Zita főhercegnőt megérkezni, a kórházakat sorra vizsgálni. A paszetti lövészárók megnyitási ünnepélye, az esztergomi kirándulás és hajó ut, látogatás a Margit-szigeten s végül a

Vérmezőn tartott díszszemle, majd meg a fenséges pár elutazása pompás felvételben láthatók. — „A rezervista álma” Zieher nagysikerű magyar háborus operettje legközelebb az Urániában.

* Nagy Nordisk-szenzáció az Apollóban. (A Balzeub leánya.) A finomságok, amelyek egy moxidarabban legjobban érvényesülnek, a melyek legjobban emelnek egy moxidramát, 10-képen azoknak a tájaknak a megválasztásában rejlenek, ahol a darabot felveszik. A Balzeub leánya, ez a megható és végtelenül izgalmas drámai történet, amely az Apolló új műsorát díszíti, nemcsak ezzel az erénynyel dicsekedhetik. Elbűvölő, regényes helyen vették fel ezt a történetet, amely bár mindvégig finom és előkelő, de oly feszült érdekességű, mint a legizgalmasabb detektív-darab. Az Apolló-színház mai premier-publikuma a legnagyobb elragadtatással nézte végig a Nordisk-filmgyár páratlanul álló újdonságát, amely az őszi film-piac első, igazi nagy szenzációja. A grandiózus képpel együtt a legfrissebb harctéri felvételeket mutatta be az Apolló, amely megszemlaton hozza színre ezt a felülmúlhatatlanul pazar műsort.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkiördónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Görögország nem támogatja Szerbiát

(A balkáni egyensúly kérdése. — Bulgária területi kívánságai teljesülnek.)
— Távirati tudósítás. —

Berlin—Bukarest—Szófia szept. 10.

A Berliner Tageblattnak jelentik Athénből: A görög közvélemény érdeklődése most arra a kérdésre irányul, hogy a szerb-makedón területeknek bolgár részről történő megszállása és esetleg ezzel egyidejűleg bekövetkező osztrák-magyar támadás a görög-szerb szövetségben a *cosus foederis* beálltát jelentik-e, vagy pedig ez a szövetség már illuzóriusá vált azzal, hogy maga Szerbia is kész önként átadni makedón területeinek egy részét Bulgáriának. A tekintélyesebb athéni lapokban az a nézet jut kifejezésre, hogy a szövetségi kötelezettség teljesítés esete nem forog tenné két feltétel bekövetkezésekor. A Hesperini című lap határozottan kijelenti, hogy Szerbiának nincs joga ilyen önfeláldozást követelni Görögországtól, az Athinae pedig ezt hangsúlyozza, hogy a két állam a bukaresti béke fenntartására szövetkezett, de bármilyen mértékben is álljon kézen Görögország arra, hogy egy bolgár támadás esetén a státuskvó megvédésében segítségére siet a szerbeknek, nem szabad meglepedezni arról sem, hogy a Balkán-egyensúly fenntartására köteles Szerbia is. Már pedig minden szerb részről tett területi engedmény a státuskvót bontja meg és azt a feladatot ingatja meg, amelyre Görögország támaszkodik. Még ha Bulgária elutasítja is a szerb részről ajánlott engedményeket, akkor is fennmarad Görögországban a Szerbia elleni bizalmatlanság, mert hiszen a görög-szerb szerződés alapját vesztette már ma is.

A görög kormány intimsai köréből ezzel szemben azt hangoztatják, hogy a görög-szerb szerződésben mi sem változott. Azt mondják, hogy Szerbia a stratégiai fontos Doiran és Ghewzeli vidékéről nem mond le Bulgáriá javára és a balkán békéjét ezeknek a területeknek szerb kézben maradása biztosítja.

Görögország nem támogatja meg Bulgariát.

Berlin. Passarow, athéni bolgár követel, Radoszlavow miniszterelnök intimsával, aki mint a legkiválóbb balkán diploma tameretes, beszélgetett Lóderer Leó, a Berliner Tageblatt balkáni tudósítója Athénben arról a kérdésről, vajon Görögország és Bulgária meg egyezése juthatnak-e.

— Egy másodrendű kérdés megoldása választ el bennünket Görögországtól — mondotta a követ. A köztünk lévő viaszly több száz éves és mégis így van. Valamikor mindkettőn török uralom alatt állottunk és a szultánok szabadelvűsége lehetővé tette, hogy egyházunk nemcsak vallási, hanem társadalmi viszonyainkat is kormányozza, úgy, hogy a Balkán keresztényeit tulajdonképpen az egyházak védtek a kormányokkal szemben. Minden nemzetiségnek megvolt a maga egyháza, így keletkeztek a nemzeti egyházak, amelyek nemcsak vallási intézmények voltak. Az ökümeniai patriarchátus, amely Konstantinápolyban székel, görög lett és ki akarta terjeszteni uralmát az összes keleti keresztényekre. Ennek azonban a két bolgár patriárcha, a tironovói és az ochridai, ellenállt. Azonban a szultánok elnyomták ezt a törekvésünket és ezek védelme alatt kezdtek bennünket elgörögösíteni. Csak a tizenkilencedik században Abdul Azisz szultán tette függetlenné a bolgár egyházat a görögötől. És a nemrég elhalt József exarcha

élesztette fel az önálló bolgár egyházat, vele a bolgár nemzetet és a küzdelem a mi győzelmünkkel végződött. A görögök elátkoztak bennünket, simmatikusoknak mondtak, de ez volt a szerencsésük, mert önálló nemzeté lettünk és az egyházi küzdelemet felváltotta a politikai, amelyet már a görögökkel együtt vívtunk. A második balkánháború során névszer szerencsésül végződött, azonban ez nem változtat azon a tényen, hogy az évszázados viszálykodásunk oka közöttünk megszűnt. Ma már csak egy jelentéktelen területi kérdésről van szó. Az agrár bolgár állam piacra Görögország, viszont a kereskedő görög állam piacra Bulgária. A kereskedelmi összeköttetés kétszer akkora, mint volt a háború előtt és azt hiszem, hogy Görögország nem az érzelmei, hanem az esze szerint itéli meg helyzetét.

Szerbia nem hajlandó külön békére.

Nis, szeptember 10. A szerb sajtóiroda a következő hivatalos nyilatkozatot adja közre:

A „Balkanska Posta“ című, Szófiában megjelenő lap augusztus 30-iki számában arról biztosít, hogy bukaresti információi szerint a bukaresti szerb követ támogatta az osztrák és a német követeknek a Szerbiával való külön békére vonatkozó törekvéseit. A lap hozzáteszi, hogy Sándor szerb herceg parancsára a föltett kérdésekre elutasító választ adtak. Föl vagyunk hatalmazva, hogy ezt az információt, amely tisztá kitalálás, kategórikusan megcáfoljuk.

Nem lesz szerb offenzíva.

Szaloniki, szeptember 10. A Phos állítólag mértékadó helyről nyert statisztikát közöl, hogy Szerbia mennyi hadianyagot kapott az entente-től a legutóbbi időben. Az entente ismételt követelésének dacára Szerbia nem volt hajlandó offenzívára. A Phos különösen mondja, hogy az entente a kis Szerbiát akarja offenzívára rábírní, míg ő maga féltlen marad. Indokolatlan ez a kívánság. Szerbiától nem lehet kívánni, hogy áldozatul dobja magát az entente-nak. Szerbiától épen elég, ha védekezni fog tudni az ellene irányított támadásokkal szemben.

A bolgár király tanácskozásai.

Bécs, szeptember 10. A Südelvische Korrespondenz szófiai távirata szerint a királyi palotában a legutóbbi időben majdnem naponta tartott számos értekezlet fontos eseményekkel van összefüggésben. Ferdinánd király szakadatlanul magánál látja a minisztereket, főképpen pedig Radoszlavow miniszterelnököt. A miniszterelnökönél viszont Boris trónörökös tett Szavov tábornok kíséretében látogatást és hosszasan értekezett vele. A király az utóbbi napok egyikén megjelent a miniszterelnök dolgozószobájában, ahol Radoszlavowval való hosszabb beszélgetés után Daszkalov képviselőt fogadta, aki kimerítő jelentést tett utjáról a királynak.

Az entente felelősségre vonja Bulgariát.

Lugano, szeptember 10. A „Corriere della Sera“ jelenti Athénből: A két utolsó nap eseményei következtében a négyesszövetség szófiai képviselői a jövő héten jegyzéket nyújtanak át. Az athéni ellenzéki lapok azt írják, hogy Radoszlavow nyilatkozatában a sem-

legesség legnagyobb toku megtartásáról tett bizonyosságot és megtagadott minden teyveres beavatkozást.

Románia barátságos viszonya szomszédaival.

Hága, szeptember 10. A Times Szófiából a következő jelentést kapta: A négyes-szövetség hatalmai eltekintettek attól, hogy az athéni és nisi jegyzékkel egyidejűleg Romániához is jegyzéket intézzenek. Románia és Bulgária közt a viszony barátságos, de azért a kölcsönös gyanakodás érezhető, noha semmi alap sincs reá. Románia még arra az esetre is, ha Bulgária beleavatkoznék a háborúba, továbbra is semleges maradna. Valószínűtlen, hogy Bulgária könnyelmű kalandokba boosátkoznók, miután ezzel meghiusítaná a makedóniai kérdés kedvező megoldását és újabb összeütközéseket okozna a Balkánon.

Bukarest, szeptember 10. A hivatalos „Agence Romaine“ illetékes helyről nyert fölhatalmazás alapján közölte, hogy teljesen alaptalanok azok a hírek, mintha a szerb határ közelében foganatosított katonai intézkedéseknek Szerbia ellen irányuló éle volna. Az intézkedések semmi szin alatt sem irányulnak Szerbia ellen és a román kormánytól távol áll minden agresszív szándék, a vele baráti jó viszonyban lévő szomszéd állammal szemben.

Japán csapatokkal ijesztik a románokat.

Bukarest, szeptember 10. Orosz ügynökök föltre nem érthető oázattal egy idő óta, úgy a sajtóban, mint minden más módon azt a hírt terjesztik el Romániában, hogy Besszarabiát japán csapatok tartják megszállva. Ezt a tévhírt sikerült a közvéleménybe belopni, amelyet ilyenformán teljesen megtévesztettek. Nyilvánvalónak látszik, hogy az újabb orosz aknamunkának egyéb célja nincs, mint hogy a román népet megfélemlítse.

Nem lesz változás a bolgár diplomáciai körben.

Szófia. Hivatalosan megcáfolják azt a hírt, mintha kieserőlnék a bécsi, konstantinápolyi és bukaresti bolgár követeket.

Szerbia Bulgária aktivitását követeli.

Szófia. Szerbia az entente ajánlatára adott válaszában állítólag azt követeli, hogy Görögországgal közös határt biztosítsák részére. Követeli továbbá, hogy Bulgária vegyen részt Szerbia oldalán a háborúban és végül a szerb-bolgár határ kiigazítását.

Románia katonai intézkedései a szerb határon.

Bukarest. Az Agence Roumaine közli, hogy alaptalanok azok a hírek, mintha a szerb határ közelében foganatosított katonai intézkedéseknek éle Szerbia ellen irányulna. A román kormánytól teljesen távol áll az agresszivitás a baráti szomszédal szemben.

— Az osztályosorsjáték megtartja a huzásokat. Az osztályosorsjáték igazgatósága zagyva és magyartalan szövegű hirdetésben tudatja a közönséggel, hogy a háboru elején félbemaradt huzásokat oly módon folytatja, hogy az ötödik osztály huzásai október 7-ikén és 8-ikán, a hatodik osztályéi pedig november 3-tól december 1-ig fognak megtartatni. Az osztályosorsjáték igazgatósága tehát azoknak ad igazat, a kik tolyton azt hangoztatták, hogy a huzások a háboru alatt is megtarthatók, mert maga az igazgatóság adja fel eddig képviselt álláspontját és igazolja, hogy tényleg meg lehet tartani a huzásokat. Ezt megtenni már eddig is kötelessége lett volna és ha az igazgatóság tizenöt éven át ki tudta használni óriási jövedelmének gyarapítására a kedvező viszonyokat, akkor legalább is úgy illett volna, hogy megadással vegye az üzlet kockázatát is. Most még csak annak a kérdésnek a tisztázása van hátra, hogy mi lesz azokkal a kamatokkal a melyeket a belizetett sorsjegyek összege után a társaság tizenhárom hónap óta élvezett. Erre vonatkozóan nem adtak ki semmiféle hivatalos értesítést, de minthogy nem kis összegről, hanem jó néhány százezer koronáról van szó, a kormánynak kellene kielégítő intézkedéseket tennie.

— A szép asszony briliánsgyűrűje. Sopronból jelentik: Az itteni rendőrség érdekes és pikáns ügyvel foglalkozott. A gumpoldskirchani esendőrség távirati utasítására ugyanis letartóztatta a Sopronba érkezett R. R. géplakatos, akit az osztrák esendőrség lopással gyanúsít. R. R., aki a bécsi arzenálisban dolgozott, elmondotta, hogy lábbaja miatt néhány heti szabadságot kapott, amelyet Gumpoldskirchenben töltött el. Ott megismerkedett egy bécsi gyárigazgató szép feleségével, aki bele szeretett. A szerelmes asszony arany karkötővel, óralánccal és briliánsgyűrűvel ajándékozta meg. Az idill a minap véget ért, mert a férj jelentette, hogy Gumpoldskirchenbe érkezik. A megrémült asszony viszakérte kedvesétől az ajándékokat, azonban R. R. már nem tudta visszaadni a gyűrűt, mert időközben elzálogosította Badenben 450 koronáért. A letartóztatott géplakatos tiltakozott a soproni rendőrségen a lopás vádjá ellen is azt mondja, hogy legföljebb szivrablást követelt el. A soproni rendőrség a géplakatos át fogja kísértetni a mödlingi kerületi törvényszékre.

— Öngyilkos fiu. Ma délután hat óra körül a Gyeptér közelében egy hullát fogtak ki a Marosból. Ertesítették az esetről a rendőrséget, ahonnan Prohászka László dr. tb. főorvos és Hofmann Győző ügyeletes rendőrhadnagy mentek ki a hulla személyazonosságának megállapításáért. Kiderült, hogy a kifogott hulla azonos Orth Lipót tizenkét éves aradi polgári iskolai tanulóval, akinek szülei e hó 5-én bejelentették a rendőrségnek, hogy fiuk eltűnt és valószínűleg öngyilkosságot fog elkövetni. Az öngyilkos diák hulláját a felső temető halottas házába szállították ki. — Más alkalommal hasonló esetekben az ilyen eltűnéseket a rendőrség mindig közölte a lapokkal és ezeknek nyilvánosságra hozatalával számtalanszor sikerült megakadályozni fiatal fiúk öngyilkosságát. Erthetetlen, hogy az utóbbi időben több ugyanilyen esetet tartott titokban a rendőrség, addig míg az eltűntek minden nehézség nélkül végezhettek magukkal.

— A hadbavonult családtagjairészére újabb adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: Weisz Lajos 5 korona, Mikosevits Iván 20 korona, Első Magyar Biztosító Intézet tisztviselői 24 korona.

— Akasztás ötezer néző előtt politikusok szónoklatával. Az Amerikai Magyar Nép-szava írja: Mississippi államban a napokban három négyet akasztottak fel, a kiket a bíróság gyilkosság büntette miatt ítélte halálra. Az akasztás nagy ünnepek között ment végbe. Az akasztás színhelyén cirkuszszerű sátorbort állítottak fel ötezer néző befogadására. A nézőktől beléptidijakat szedtek; épen úgy, mint a színházakban, vagy egyéb látványossági helyeken szokás, az előadás alatt itt is szódavíz, whyskyt és egyéb üdítő italokat árultak. A közönség vidám nótákba kezdett. A három halálra ítelt néger a közönséggel együtt énekelte. Egy bőkezű farmer a négereket megkínálta gyümölcsevel, a melyet ezek közvetlenül a kivégzés előtt jóízűen fogyasztottak el. Az akasztás előtt a város politikusi beszédet intéztek a tömeghez, a melyhez a kivégzésre indulóknak is pár szót kellett szólniok.

— A Török Vörös Félhold képeslevelező-lapjait 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság (Budapest, képviselőház.)

— Amortisationalis (törlesztéses) kölcsönököt földekre 50 évre 5.86. 30 évre 6.77 évi annuitás 92 árfolyammal. 50 évre 6.30 30 évre 6.80 évi annuitás 95 árfolyammal közvetít Szűcs F. Vilmos a nagyszombeni földhitelintézet képviselője Aradon, Karolina-utca 8. szám. 3450

— Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek Pichler Sándornál Szabadságtér 1. sz. 3385.

— Iskolatáskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyáruházban a Szabadságtéren, gyermekkoszlik és gyermekszékek gyári raktára. Legelőször bevásárlási forrás Fischer Áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Irógépeket, levélbélyeg-gyűjteményeket és egész könyvtárakat méltányos áron vesz Kerpel Izsó könyvkereskedés. 193

— A papir, mint fűtő és szénanyag. A fa árak óriási megdrágulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet tölire a tüzelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségére van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-uiság és egyéb papírost jól lehet használni tüzelő anyagnak. Egy papírt a papírost vízben áztatjuk, azután gombócfomára összenyomjuk és megszáritjuk. A száradás után ez a papiranyag épen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papirgombócok nem égnek lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladék-papír kb. 50 kilós bálakban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányai Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözsdejében VI., Teréz-körút 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Aradi Mérnök és Építész Egylet tagjai szeptember havi, társas vacsorával egybekötött, rendes összejövetelüket ma, szombat esti 8 órakor tartják meg a Fehér Kereszt éttermében, melyre a tagokat ezuton is meghívom, Pivny Aladár titkár.

AZ ARADI KOZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 141

Öreg magyar népfelkelők harca olasz gránátosokkal.

(Megsemmisített zászlóalj, — A monfalconei csata.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 10

Az olasz harotérről írja A. T. aradmegyei tisztviselő, aki egy népfelkelő gyalogezredben a tengeremléki fensíkon a Doberdon harcolt, a monfalconei harcokról a következő sorokat:

Gyönyörű dolgot vitt véghez az Isonzó mellett a népfelkelő gyalogezred egy zászlóalja, melynek legénysége és tisztikara nagyrészt a Tisza és Maros mellékéről való. Bihari, békési, osanádi, aradi fiúk vannak az ezredben szép számmal. Két zászlóalja már július 28-ika óta áll harcban M. T. és I. község között lévő magaslaton.

A hetek óta előkészített olasz támadásra virradó éjjelen a magaslaton T. főhadnagy százada volt az első a rajvonásban és lefeje az olaszokat. Az éjjel nyugodtan fejt el. Az olaszok jól viselték magukat. Már azt hittük, semmi sem fog történni, mikor reggel 6 órakor egy 28-as gránát óriási dörrenéssel esett állásaink elé. Ettől kezdve hullott a nehézség gránát, mint a záporcső. Öt perc alatt száz ilyen lövést számoltunk meg. A zászlóalparancsnok erre elrendelte az összes századoknak a rajvonalba felvonulását. Ez megtörténvén, az öreg népfelkelők elfoglalták helyeiket és vártak.

Az ellenség szórta a gránátot borzalmas mennyiségben. A sziklák megrepedtek és zuhogva hullottak alá, eltömítéssel tonyogtva mindenkét. A fedezékeket kilőtték előlünk, bizony nem egyszer járt közel hozzánk a katonasors. Ezek dacára a népfelkelők ro megés és télelem nélkül állták helyüket s várták a cselekvés pillanatát. Tüzérségünk állandóan igyekezett enyhíteni helyzetünket, de akkor még nem érkezett el az ő feladatuk. Állandó gránáttüzben érkezett el délelőtt 11 óra. Az ellenség borzalmas ágyutüze akkor némileg enyhült s látni lehetett, hogy az ellenséges gyalogság megmozdul két századunk irányában. Ebben a pillanatban megszólaltak a mi ágyúink. A poklok minden tüzét ontották az olasz gyalogságra. Az ég elsötétült. Valami negyven ágyu öntötte a tüzet.

Nem lehetett látni semmit, csak hallani az olaszok borzalmas ordítását, a mint újabb és újabb tömegeket vetnek harcba... Végre egy részük eléri a drótsóvényt. Most lelejt-hetetlen pillanatok következtek. Az izgalomtól, a dühtől, a téletlenségre kárhözottott, harcú vágytól felhívult népfelkelőink kiöntik kaservüket, gyűlöletüket és olyan hatalmas fegyvertüzet eresztenek az olaszok közé, hogy azt csak látni, de leírni nem lehet. Az ütközet teljesen kifejlődött. Géppuskáink is elkezdik hallatni sajtáságos berregésüket. Az olasz sorok hullanak, mint a kalász. Eközben az ellenséges ágyúk ismét megkezdik idegrázó működésüket. Ez így tart délután 2 óráig. Ekkor a magaslaton lévő századunk, hogy az olaszok oldaltámadásától a zászlóaljat megkímélje, visszavonul mire az olaszok óriási örömmel birtokukba veszik a magaslatot. Korai öröm volt ez. Alezredesünk kiadta az utasításokat az olaszok körzárására. Megindult újra a küzdelem. Bevonultak a tartalékok is.

Délután 4 órakor a magaslat alatt hatalmas hurrá és előre kiáltás hallatszik s megindul a roham a magaslat visszavételére, ami azonban nem fejeződik be, mert amint az ola-

szok a mi egetverő burrázásunkat meghallják, tegyvereiket eldobálják s fut, aki merre lát. Más részük felémelt kézzel várja ba, míg az öreg népfelkelő öreges, de biztos lépéssel felér a magaslatra. 200 olasz, 4 tiszt lett a foglyuk.

A támadást visszavertük, az ütközet eldőlt. Az olasz tüzérség látva az ütközet szomorú végét, még egy utolsó gránáttüzet bocsát reánk. Este 8 óráig szüntelen ontják gránátjaikat, azonban már figyvet sem vetünk reá. Végül este 8 órakor 14 órai muzsika után minden elcsendesül. Beáll a sötétség s megkezdődik a szeretet munkája, a sebesültek és halottak összeszedése.

A magyar sereg öreg, 40 éves népfelkelőből állott és egy zászlóaljja verte vissza az olaszok híres gránátos ezredének három zászlóalját, 20-24 éves, fiatal, erős katonákat. A magyar zászlóalj vesztett halottakban és sebesültekben 2 tisztet és 80 embert, az olasz zászlóaljak csak foglyokban 4 tisztet és 200 embert veszítettek. Hogy mennyi halottjuk és sebesültjük volt, erre elég annyi, amit maguk a foglyok mondanak, hogy 3 zászlóaljuk ment tönkre.

TANÜGY.

(—) Az iparos és kereskedő tanonciskolák folyó tanévi működése tárgyában a közoktatásügyi miniszter folyó évi augusztus 19-én kibocsátott rendelete a többek között szövegszerűen ezeket is tartalmazza: 3. „A szerződéses viszonyban álló összes iparos és kereskedő tanoncok tartoznak beiratkozni, tehát azok is, akik a múlt tanévben felmentést kaptak.” A kereskedő tanonciskola igazgatósága ezen rendeletből kifolyólag kénytelen följelenteni azokat a cégeket, melyek tanoncaikat be nem iratják. Beiratkozni lehet még szeptember 11-én szombaton délután 2-4 ig a Kacinczy-utcai polgári fiúiskola emeleti tanácstermében.

Feladv. szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

Fog-Krém
KALODONT
70 Filler

1880

NYILTÉR.*

Az alsósimándi izr. hitközség elnöksége ezúton tudatja az aziránt érdeklődőkkel, hogy a

Dr. Szende Tivadar és szüleiért a halálzási évforduló alkalmával tartatni szokott istentisztelet f. hó 13-án d. e. 10 órakor fog az alsósimándi izr. imaházban megtartatni.

3499

Az elnökség.

Legközelebb
óriási szenzáció
az APOLLO ban.

271

* Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

URÁNIA.

Szombaton és vasárnap

Egy hétig
a trónörökös
kiséretében.

1200 mt. filmaktualitás. — Budapesti helyszíni felvétel. 8211

Steiner és Goldschmidt

a Hadi Termény Részvénytársaság megbízottjai

vásárolnak

a Hadi Termény Részvénytársaság részére

idei termésű

buzát, zabot és árpát.

Bővebbet:

Steiner Ferenc

Arad, Erzsébet királyné-körút 20.

Goldschmidt Sándor

Arad, Weitzer János-utca

(Minorita-palota.)

1102

A szépségápolás titka a használandó
szépségápolószerek helyes megválasztásánál. Ime ez az oka miért oly kedvelt

Roznyay Serail arckenőcse
Roznyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégey kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégey krém 1 korona.

Színes arcpорок!!!

Próbadohoz 50 filléri Kék, zöld, lila, testezin, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál osodás hatású.

Kapható:

1845

Roznyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Intelligens leány,

aki románul beszél és a gyógyszerészettel foglalkozni akar,

felvétetik

Hajós Árpád gyógyszer-tárában.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinfectálja, utóíze igen kellemes. Ara egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik a „PEPPO” folyadék és Peppo” hintőpor segítségével.

Szárít! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

35/1915. sz.

Tornya község előjáráságtól.

Hirdetmény.

Tornya község határában az 1883. évi XX. t. c. 3. §-a szerint 4400 kataszteri holdas szántó és rétből álló vadászterületen gyakorolható vadászati jog az 1915. évi szeptember hó 12-én a község házában délelőtt 9 órakor megtartandó nyilvános szóbeli árverésen 6 évre haszonbérbe kiadatik.

Az árverési feltételek és a kikiáltási árak a hivatalos órák alatt a jegyzői irodában megtekinthetők.

Tornya, 1915. évi szeptember hó 6.

8474

Előjáróság.

Hosszabb gyakorlattal bíró férfi vagy női

tisztviselőt keresek.

A német nyelv, gyors- és gépirás tudása feltétel. 8478

Nagy Farkas, Arad.

7601—1915. ahsz.

Hirdetmény.

Az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság által felülfizsgált, és érvényesített 1915. évi házbéradó házosztályadó, házbérpótlék, földadó, I és II-od IV. oszt. ker. adó tőkekamatadó, és általános jövedelmi pótladó kivétési lajstromokat 1915. szeptember hó 11-től a városi adóhivatal helyiségében 8 napi közszemlére teszem.

Figyelmeztetem az adófizető polgárokat, hogy azokat ezen idő alatt bárki betekinthesse az adózásáról meggyőződést szerezhessen, a lajstromok ezen kitételeknek a felelősségi határidő megállapítására nincs kihatása, mert a köz-

szemlére kitétel csupán az adókivetés nyilvánosságának és az adózók bővebb felvilágosításának érdekében eszközöltetik.

Ezen közszemlére kitétt adók elleni netáni felelősségekre, a határidő ezen adóknak az adókönyvecskébe történt előírásától, illetve az előírt könyvecskék kézbesítésének napjától számított 15 nap.

Ezen adók elleni felelősség, az aradi m. kir. pénzügyigazgatóságnál adandók be.

Arad, 1915. szeptember 10.

Városi adóhivatal.

21525—1915. kh.

Hirdetmény.

Közhírré teszem, hogy Arad sz. kir. város területén a kristálycukornak maximális ára I. évi szeptember 30-ig terjedő hatályal nagykereskedők eladásában 1'04 fillérben, kiskereskedőknek 1'12 fillérben állapított meg.

Aki a megállapított maximális árakat áthágja vagy másképen kijátsza, az 1914. LX. tc. 9. paragrafus alapján két hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénbüntetéssel fog sújtani.

Arad, 1915. szeptember 7.

Green, főkapitány.

Magyar királyi államvasutak.

171469—1915. F. IV. szám.

Árverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 81. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráru raktáraiban, délelőtt 9 órakor a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett nyilvánosan eladatni:

Állomás	1915. szeptember hó	20-án.
Arad	"	21-én.
Békéscsaba	"	27-én.
Brassó	"	22-én.
Budapest—Józsefváros	"	20-án.
Budapest dunapart teher p. u.	"	28-án.
Budapest nyugoti pályaudvar	"	28-án.
Debreczen	"	29-én.
Eszék	"	21-én.
Fiуме	"	15-én.
Győr	"	27-én.
Kassa	"	29-én.
Kolozsvár	"	17-én.
Losonc	"	21-én.
Miskolcz	"	22-én.
Nagyszében	"	17-én.
Nagyvárad	"	29-én.
Pápa	"	27-én.
Pécs	"	15-én.
Pozsony	"	22-én.
Sátoralja-Ujhely	"	28-án.
Szabadka	"	16-án.
Szatmárnémeti	"	15-én.
Szeged	"	20-án.
Szolnok	"	16-án.
Temesvár Józsefváros	"	27-én.
Ujvidék	"	17-én.
Zágráb	"	16-án.
Kaposvár	"	"

Budapest, 1915. évi július hó

Az igazgatóság.

(Utányomás nem díjazatik).

Valódi perzsa szőnyegek

Egy konstantinápolyi töröktől bizományba átvett

valódi perzsa szőnyegek

— parti áru —

előnyös árakon

8486

eladatkak.

Javításokat is elvállalok.

Bruckner Lipót

butorkereskedő

Arad, Andrassy-tér

583—1915. g. sz.

Árlejtsési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a város középületeiben szükséges kőszén fűtésű kályhák szállítása iránt, folyó évi szeptember hó 20-án d. e. 10 órakor árlejtsést tart.

Szükségeltetik: 187 drb. 100 m² fűtőképességű; 77 drb. 150 m² fűtőképességű; 45 drb. 200 m² fűtőképességű; 42 drb. 400

m² fűtőképességű; 77 drb. 500 m² fűtőképességű; 8 drb. 700 m² fűtőképességű; 4 drb. 1000 m² fűtőképességű; összesen tehát 448 drb. kőszénkályha.

Ajánlat teendő továbbá az új kályhákhoz szükséges 443 drb. új fali hüvelyre, azok elhelyezésére, a régieknek kivétele a felesleges nyílások befalazása, továbbá a kályhák az egyes épületekbe való behordása és teljes felszerelése iránt.

A szállítás a megbizástól számítandó 4 hét alatt volna eszközrendő, 2 évi jótállás mellett.

Az ajánlatnak ki kell továbbá terjeszkednie, a régi fafűtésű kályhák átvételére is.

A város közönsége fenntartja magának a jogot, hogy a hirdetett kályhák tetszés szerinti, tehát kisebb számokra is adhat megbizást.

Bánatpénzzel leteendő az ajánlati összeg 5%-a készpénzben, vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árlejtsésen részt lehet venni írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan az árlejtsés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kilelenti, hogy az árlejtsési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árlejtsési feltételek, a gazdasági tanácsnok urnál, az árlejtsést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági széke, 1915. évi szeptember hó 6-án tartott üléséből.

A gazdasági szék.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arcórt

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depilior.

E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aro, nyak vagy karokról stb, minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád

gyógyszertárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évében az Aradmegyei Közkórház számára.

Vezérszerepet töltenek be
a világhírű

TURUL-CZIPŐK

“TURUL”
CZIPŐGYÁR RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG ♦ TEMESVÁR

A monarchia legna-
gyobb cipőgyára.

130 saját fióktelep.
900.000 pár évi gyártás.
1200 munkás és alkalmazott.

Fiókraktár:

Arad,
Minorita-palota.

Apró hirdetések.

Udnyaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szá-
muk száma szerint számítódik.
Minden sz. 4 fillér. Vastagabb
ettől 8 fillér.
Vastagabb betűkkel kívánt
szavak aláhúzással jelzendeők.
A legkisebb hirdetés 60 fillér.
Az apróhirdetések előre fizet-
tendők.
A hirdetések délután 1/2 óráig
vételnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magá-
nak a jogot, hogy az olyan ap-
róhirdetés szövegét, amelyik tar-
talmánál fogva eredeti alakjában
nem közölhető, megváltoztassa.

ALKALMAZÁST KERES.

Úri házhoz

Ajánlkozik intelligens, fiatal leány
1 vagy 2 gyermek mellé, aki a
háztartást is érti. Szíves megkeresé-
seket Ferenc-tér 7. szám alá ké-
rnek. 8408

23 éves

fűszerkereskedő segéd jobb üz-
letbe azonnal! belépésre ajánlko-
zik. Fizetés 140 korona, vagy 60
korona fix és teljes ellátás. Cím
Tomi Miklós, Lippakeszt. 8500

Óvadékkal

Pró 48 éves hadmentes egyén,
aki négy nyelvet beszél felügyelői,
lényártási vagy ehhez hasonló ál-
list keres. Cím a kiadóhivatalban.
8484

ALKALMAZÁST NYER.

Irodista

Yakorított, ki gyorsírást is tud,
kerestetik. Ajánlatok „Szorgalmas”
jeligére adandók be. 8501

Feltétien megbízható, szolid
magyar vagy német kisasszonyt
keresek két kisleányom mellé.
Apponyi Albert-ut 2., földszint 2.
8502

Egy ügyes

vegyeskereskedésben jártas segéd,
azonnal, vagy szeptember 15-iki
belépésre, felvételük. Szinberger
Sándornál, Pécska. 8475

Szaksz- és örlemény

nagykereskedésem irodájában, gya-
korlott tisztviselőt, vagy tisztvi-
selőnt alkalmazok. — Magyar-
német nyelven írt kimerítő aján-
latokat, — bizonyítványmásolatok-
kal felszerelve, és a fizetési igény
megjelölésével, „Allandó 201” jel-
lő alatt a lap kiadóhivatalába
kérek. 8488

Egy nagyobb kifutó fiu
felvételük. Cím a kiadóhivatalban.

KIADÓ LAKÁS.

Desső utca 4/o. házban
szép 2 szobás utcai lakás novem-
berre kiadó. 8449

Batthyány-u. 23. sz. házban
a földszinten egy teljesen tiszta
4 szobás lakás fürdőszobával azon-
nal kiadó. 8468

Modern

négyszoba, előszobából álló par-
kettázott földszinti lakás (egyik
utcai szobába lépcsőházból külön
bejárat) villany, gázberendezéssel,
Török L-u. 1/b. új házban novem-
ber 1-ére kiadó. 8447

Kiadó!

elegánsan butorozott 2 szobás la-
kás, fürdőszoba (gáskályhával),
esetleg konyhahasználattal is. Ér-
tekezhetni 1/2-től 1/4-ig Könyök-
utca 6. sz., földszint 5. 8861

2 szobás

udvari lakások Andrassy-tér 8.
sz. alatt azonnalra kiadók. Bővebbet
a házmesternél.

Andrassy-tér 8. sz.

alatt egy l. emeleti utcai lakás,
mely irodának, vagy üzleti célra
igen alkalmas, azonnalra kiadó.
Bővebbet a házmesternél.

ÜZLETEK.

Egy jömenetelő vendéglő
a vasút közelében, kiadó. Bővebbet
Kaufmann Lajos és társa sör-
raktárban, Boros Beni-tér 21.
8498

Keresek

egy élelmiszer vagy kisebb fűszer
üzletet, megvételre. Megkeresések
„Forgalmas” jellegűre, a kiadó-
hivatalba kéretnek. 8482

Andrassy-tér 8.

száma házban egy kisebb üzlethe-
lyiségre — különösen dohánytörzs-
dönék alkalmas — azonnalra ki-
adó. Bővebbet az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatalában, József főherceg-
ut 22. szám.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Burgonya

válogatott, prima minőségű kap-
ható kg.-ként 12 fillér árban Dr.
Králitz Lajos gazdaságában, Pan-
kota. 8497

Kis pénzeszekrényt

keresünk megvételre. Kornis Test-
vérek, Vörösmarty-u. 1. 8490

Egy jókarban

levő kerékpár eladó. Cím a kiadó-
hivatalban. 8475

Citrom

olesőbb mint a piacon, legfino-
mabb körtét, szőlőt és más gyü-
mölcsöt ajánlok. Galler Anna,
Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt
épület. 8335

Egy nagy

Singer szabó varrógép eladó. —
Lahner-utca 1. sz. 8498

Új és használt

Iskolakönyvek Pichler Sándor könyv-
és papírkereskedésében. Szabad-
ság-tér 1. Telefon 808. 781

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony
pántos K 8, chewro 1 pántos K 11,
bársony fűzős regatta K 11, bár-
sony gombos regatta K 11, lack
1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő
Társaság, Apolló mozi mellett. 8405

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére fel-
vételnek a Messenger-boy irodában
Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt
kapható az Aradi Közlöny.

Költözők
figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
rutinosan végez 481

Kalmár József
villanszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Megrendelésnél ne mulassza el az Aradi Közlönyre hivatkozni.